

Veronica, 27 år

GRUNDSKOLAN

Jag kommer inte ihåg, om jag såg fram emot att börja skolan. Mycket av det där är liksom försvunnet. Alltså första skoltiden i alla fall. Jag kunde ju lära mej alfabetet, det gick ju bra. Men alltså just det här att bokstavera orden rätt och så där, det var jättesvårt. Det har det alltid varit. Det är mest från mellanstadiet jag kommer ihåg mer. Jag har tappat en bit av mitt liv. Jag kommer inte ihåg att jag gjort en enda läxa under lågstadiet. Men gångertabellen kommer jag ihåg att vi gjorde. Men den fuskade jag mej igenom. Jag skrev på smörpapper. Det tog jag med mej till skolan. Jag kan treans gångertabell nu, för jag sålde lökar för tre kronor styck. Så den kan jag.

Jag gjorde inga läxor för jag kunde inte. I och med att jag visste att jag var dålig, så ville inte jag att mamma och pappa skulle stå där och säga åt mej att du har gjort fel och du har gjort fel. Så därför ville jag inte. Jag ville inte ha deras hjälp. Så jag var arg på dom om dom skulle stå där och hjälpa mej. Utan dom fick inte vara där. Jag gjorde det där själv. Det räckte liksom med att jag fick höra av alla andra att jag var dålig på att skriva och att jag gjort fel och allting. Så att jag ville inte att dom skulle säga det också.

Jag har aldrig tyckt att skolan varit speciellt rolig. Vi var tvungna att skriva till brevkompisar kommer jag ihåg. Våran klass hade brevkompisar som vi skulle skriva till. Och jag tyckte att det där var jättejobbigt, för jag visste inte vad jag skulle skriva. Så det jag skrev det var om min häst, kommer jag ihåg. Jag tyckte det var jätte-, jättejobbigt att man blev tvungen att skriva, när man inte visste vad man skulle skriva.

Jag kommer inte ihåg att fröken läste högt. Det måste hon ha gjort, men det är ingenting jag kommer ihåg. Hemma läste ingen högt.

Mellanstadiet gick jag i en ny skola. Det var jätte-, jättejobbigt att

komma till en ny skola. Man kände ingen. Och rödhårig och rund som man var så är ju det lite annorlunda också. Jag blev mobbad, liksom dels för att man inte kunde och så just för att man var tjock och rödhårig. Så det var ju jättejobbigt. Men jag gick till skolan och jag hade en kompis. Vi umgicks liksom nära så där.

Matten har gått bra. Vissa ämnen gick nog jättebra. Men det är ju det här när man ska läsa, när det är bara såna här fakta och man ska läsa. Oftast var det ju grupparbeten. Det var ju väldigt ofta grupparbeten. Det var ju sällan man gjorde nånting själv, utan det var grupparbeten som man skulle jobba tillsammans. Och då gick det ju lite bättre för då kanske jag inte behövde läsa så mycket. Då delade man upp det och så skulle det ritas och så där.

Många gånger så skulle vi ju läsa högt då men, nej, det gör inte jag. Det tyckte jag inte om. Men många gånger fick jag göra det ändå, bara för att jag kan inte få nån särbehandling. Det var klart jag skulle läsa högt. Men då fick vi en annan hjälplärare. Då satt jag och en annan till i klassen därinne och läste, bara vi tre då i ett annat rum, i stället för att vi skulle läsa för hela klassen. Jag kan inte minnas nånting, utan det var nog min attityd det där. I och med att jag visste att jag inte kunde, så satte jag mej på tvären alltså. För att jag ville inte höra att jag var dålig och därför gjorde jag det inte. Jag ville inte visa hur dålig jag var. Därför gjorde jag det inte i stället. Och därför vart jag nog den här tjurskallen som vägrade göra nånting. Inte vet jag. Jag lämnade inte in läxorna och jag gjorde inte det för att jag ville inte visa att jag var dålig. Visst har man väl fått höra att du måste göra läxan. Du måste lämna in den där och så där. Men annars har man inte sagt någonting. Jag tror att det var så. Många gånger var det ju jag och den här extraläraren. Då satt man där inne. Men jag tyckte inte om det heller. Vad skulle jag sitta där inne, när resten av min klass sitter där ute? Då är jag nån sån där annorlunda då också. Då får dom ju ännu mer att hacka på liksom så där. I och med att jag var liksom en liten hackkyckling redan. Och då ville jag inte vara där inne heller. Varför ska jag sitta här för, när alla andra inte gör det? I femman tror jag inte jag hade nån extralärare alls.

Det är ingen hemma som har sagt nånting till mej så, att du borde ta tag i det här eller nånting sånt. Men dom har väl vetat hur jag fungerade,

att jag ville inte höra att jag är dålig. Så att dom har väl inte brytt sej om det så. Jag, som förälder själv, skulle aldrig tillåta det utan då måste man ju hitta en annan teknik. Om inte det här fungerar, så måste jag ju hitta på nånting annat så att det fungerar. Min skolgång skulle nog ha sett mycket mer annorlunda ut, om jag hade fått en annan hjälp, tror jag.

Det var lite spännande just att börja med engelska. Men det var ju svårt också. Engelska glosorna, det vet jag att dom har jag faktiskt pluggat. Det var nog mest för att säga dom. Jag försökte ju lära mej att stava dom också, men det gick inte alls lika bra. Men jag lärde mej att säga dom så jag skulle kunna för att man skulle prata i klassen. Och så ville jag ju lära mej att säga dom. Jag kommer inte ihåg att jag har gjort en enda läxa, annars hemma. Jag tror att det enda jag lärde mej genom var att lyssna och fråga. Åtminstone så frågar jag dom sista åren av skolan. Jag har alltid varit frågvis och nyfiken. Så att det är på det viset jag har lärt mej. Jag hoppade över det här med att läsa och skriva. Jag läste serietidningar på mellanstadiet, men inte böcker.

Jag hade så väldigt bra kompisar ibland. Vi skrev uppsatser, vi pratade och dom skrev. Jag hade en kompis som älskade att skriva. Vi tänkte ut en berättelse och så skrev hon. Och sen när jag skulle lämna in den här berättelsen, så skrev jag av den bara som hon hade skrivit. Och sen nästa år, så skulle vi ju göra en ny kanske och skriva på skolan. Då kom jag ihåg den där berättelsen, så då skrev jag den. Det jag måste skrev jag, men annars på fritiden skrev jag ju inte. Jag har aldrig hållit på att skriva dagböcker.

Jag tror inte jag var bra på någonting i skolan. Det fanns ingenting som jag var bra på. Jag kan inte komma ihåg att jag var bra på någonting. Jag var framfusig, jag gjorde saker utan att tänka. Det kunde bli väldigt mycket fel. Jag kunde säga saker, när jag skulle försöka vara rolig eller någonting, så vart det bara fel av allting. Och så är jag ju fortfarande, fast nu bryr jag mej inte om det. Det struntar jag i. Vill dom skratta, så får dom skratta.

Jag var nog inte mobbad, men liksom utfrysst. Jag hade ju min kompis och sen var det liksom jag kunde duga i nödfall. Jag var inte med i gänget eller någonting sånt. Dom skrattar åt en och gör sej rolig på min bekostnad. Jag låtsades som ingenting. Jag är väldigt bra på att låtsas

som ingenting. Jag var ju jättelessen så klart. Men det funkar inte att gå omkring och grina. Det blir ju inget bättre av det. När jag äntligen hade några kompisar att vara med, så var jag med dom. Jag skulle ju göra mej rolig och så där, så att man blev lite accepterad av några i alla fall. Men samtidigt så var det med strömmen. Jag gjorde som alla andra. Jag var lite av en pajas, klumpig och okunnig.

Jag la inte ner så mycket energi på högstadiet. Då var det så mycket annat. Det var väldigt mycket annat som var roligare än att sitta där och bråka med lärarna för att jag inte kunde. Men samtidigt så skämdes jag. Jag ville ju. Jag försökte lite grand i smyg då, om man säger så, hemma eller så där. Försökte tråla mej fram ändå. Bara för att jag ville ju inte vara dålig. Jag ville ha betyg och så där. Så att jag försökte ju ändå. Men i skolan så låtsades man som att jag var inte sämre än alla andra, om man säger så. Mina kompisar behövde inte plugga så mycket för dom kunde ju redan. Jag hade en kompis till exempel, hon kunde bara rakt av så där. Hon behövde aldrig plugga. Hon bara kunde helt plötsligt. Och då blev det så att jag gjorde ju likadant som henne, om man säger så. Men sen så fick man sitta där halva nätterna och plugga i stället då.

Jag valde inget annat språk. Jag tror jag hade foto som tillval i stället. Engelskan och svenskan var svårast. Fysiken och kemin vet jag inte vad jag ska säga om. Jag hade liksom inte så mycket prov och test i dom alls. Jag kommer knappt ihåg dom ämnena för att det var bara att man flöt med och gjorde det man skulle göra på lektionerna, mixtra och så där. Biologin var jättesvår också. Lyssna och skriva, det kunde jag inte. Så jag fick ju lita på mitt minne, att jag kom ihåg vad som sades. Men jag har liksom lagt upp nån form av strategi. Till det dom säger så förknippar jag det tillfallet, om man säger så. Jag vet inte hur jag ska förklara, men med omgivningen och allting då kommer jag ihåg vad som sägs. Om jag gör nånting samtidigt, då förknippar jag ihop dom. Jag lägger liksom pussel med grejerna så att jag kommer ihåg vad som sägs. För sitta och notera samtidigt, det går inte. Jag försökte göra understrykningar, när jag läste läxor, men det går inget bra. Det kan jag fortfarande inte göra för att jag stryker under alldeles för mycket. Till slut sitter jag där och stryker under allting.

Jag försökte att skriva anteckningar, men ofta om vi hade någonting

som skulle lämnas in så hade jag ju mina kompisar och dom hade ju skrivit ner. Så då jobbade vi tillsammans om det var någonting så där. Åtminstone på geografin hade vi väldigt mycket skriftliga prov. Fast då har jag ganska bra lokalsinne, men det var jättesvårt att lära sej namnen. Det slutade med att jag gjorde muntliga prov. Dom visste att jag var jättedålig på att stava och att jag inte hann läsa så jag fick göra dom muntliga just på geografin. Engelskan tror jag att jag la ner mest tid på. Alltså jag ville ju inte vara sämre än alla andra. Dom kunde ju prata och läsa engelskan så det ville ju jag också kunna.

Jag tror att jag har förträngt hela min skoltid alltså. Det är så här vissa snuttar. Matten gick ganska bra i alla fall. Jag hade ju den lättare varianten. Det är ju dom här lästalen, som var svåra att förstå. Jag behöver nån som läser talet åt mej, förklarar talet för mej. Jag hade extraundervisning i svenska i omgångar på högstadiet. Men en väldigt dålig speciallärare. Jag kommer ihåg att jag avskydde henne. Det var ju alfabetet och lära oss allting sånt där körde vi, och dubbelteckning och så där. Uppsatserna tog jag dom här som jag hade skrivit med kompisarna. Jag tog alltid dom.

Bild och foto var jag bra på. Träslöjd tyckte jag var jätteroligt. Jag valde bort syslöjd och tog träslöjd. Så där fick jag faktiskt en fyra. Jag läste väl lite grand, alltså tidningar och sånt där, veckotidningar. Alla dom här ungdomstidningarna. Boken ”Benny Boxaren” vet jag att jag läste i högstadiet. Den gick bra att läsa. Det var bra text och så där. Det ska vara stor text så att det blir lätt att läsa. Det ska vara ett lätt språk. Det ska inte vara såna här konstiga ord. Ett lätt talspråk brukar jag säga. Jag skriver alltid talspråk. Jag skriver som jag pratar. Och det kan ju vara lite tokigt ibland, men jag skriver så. När vi gick ut hade jag 1.9 i slutbetyg. En etta i engelska och en tvåa i svenska.

EFTER GRUNDSKOLAN

Efter högstadiet gick jag då två år gymnasieutbildning, bad- och idrotts-hallspersonal. Mycket gymnastik och mycket kroppslära, om man säger så, idrottsfysiologi och sånt där, anatomi. Och så var det svenska, och engelska hade vi. Vi hade ingen matte i gymnasiet. Anatomien det gick åt fanders. Rent ut sagt gick det åt fanders. Jag försökte ju plugga. Det

gjorde jag. Vi hade en ganska bra lärare i engelska som liksom försökte så gott han kunde att hjälpa mej och så där. Nog för han var ju engelsman. Han kunde ju inte så mycket svenska då, men han var liksom trevlig och förstod liksom att jag hade problem. Så att den gick ganska bra. Medan i svenska hade vi en jättedålig lärare som inte alls förstod. Till slut gick jag till skolsyster, eller om det var psykologen på skolan, och sa att jag klarar inte det här. Jag måste få nån extra hjälp. Jag kommer inte att klara den här skolan, om jag inte får nån hjälp. För det var då jag verkligen kom på att jag måste göra nånting åt det här. Jag måste ha hjälp. Så då fick vi en speciallärare då som jag satt med och gjorde precis som på högstadiet. Jag fick lära mej att stava och allting sånt där. Så då fick jag en etta i svenska för att jag var inte med på svenskalektionerna. Jag satt i en lektionssal bredvid och hade specialsvenska.

Vi gick tre veckor i skolan och så hade vi tre veckor praktik. Vi hade ju praktik på simhallar, gymnastikhallar och det var jättebra, tyckte jag. Jag tyckte jättemycket om den där linjen för att då behövde man inte plugga så mycket då. Jag fick liksom lite distans och kunna plugga även under praktiken, det som jag inte hade hunnit med på skolan.

Det var jättesvårt i början. Jag valde egentligen helt fel linje, om man säger så. Men det var ju den enda jag kom in på. Jag tänkte bli frisör eller hotell eller restaurang. Jag tänkte söka träteknisk, alltså att hålla på och bygga och sånt där. Det tänkte jag söka, men jag tordes inte, ensam tjej med alla killar. Annars skulle jag ha kommit in för man behövde inte heller så höga betyg för den. Man blir möbelsnickare och jag tyckte det skulle vara jättekul. Men samtidigt så var det en bra linje för mej för att det var liksom inte så mycket pluggande, så det var en jättebra linje så. Men jag var ju inte så bra på att simma, när jag sökte. Och gymnastik var det värsta jag visste och jag är bollrädd. Men det gick bra ändå. Till slut så klarade jag av det liksom. Men alltså dom sa ju att dom lägger ihop praktikens betyg och skolans betyg. Men dom kan ju inte ha gjort det för jag fick bara fyror och femmor på praktiken. Så jag kan inte förstå hur jag kunde få 2.1 i slutbetyg, när jag hade så bra på praktiken. Så det kan jag inte förstå. Så dom kan inte ha tagit med mitt praktikbetyg.

Tjurighet drev mej vidare. Men fastän jag kämpade och kämpade, mer än vad alla andra egentligen gjorde, så fick jag ju liksom ingenting tillbaka

för jag fick såna skitbetyg ändå, rent ut sagt. Så till vilken nytta gjorde jag det här? Jag hade lika gärna kunnat strunta i det. Varför stannade jag uppe hela nätterna och pluggade, när det var till ingen nytta alls? Lärarna tyckte bara att jag var lat. Det var väl för kompisarna som man tyckte det var roligt att gå till skolan. Så jag gick till skolan och hade kul ändå.

Sen skulle jag söka ett tredje år och göra nånting. Och då sökte jag till nån sån här datautbildning. Jag tänkte väl att jag skulle lära mej lite data. Och det var rena kaoset, så den slutade jag. Alltså det var kaos på skolan. Vi hade inga lärare och inga böcker och ingenting. Och till slut så bara: Nej, nu struntar jag i det här och så slutade jag. Så jag gick, tror jag, en månad eller två på den skolan.

Då fick jag ungdomspraktik på simhallen och jobbade där ett halvt år. Sen flyttade jag och fick praktikplats på ett dagis. Och det tyckte jag var jättekul. Sen har jag hållit på att pendla mellan olika jobb, städerska på ett hotell, praktikplats på simhall. Jag har ju inte haft nåt fast jobb på badhuset som badmästare, utan det är vikariat då. Jag jobbade extra på kvällar på intervjubolaget. Och då ska man ju sitta och läsa på en dator då och säga exakt som det står på den där datoren åt dom i telefon. Och det klarade inte jag av. Så därför sa jag det att jag kan inte jobba där. Det går inte för jag klarar inte av att läsa samtidigt ordagrant, samtidigt som jag pratar i telefon. Det går inte. Då blir jag ju aldrig klar.

Jag måste ju ha varit arbetslös däremellan så att då var jag på arbetsförmedlingen och fick en utredning. Jag fick veta att jag har läs- och skrivsvårigheter och i övrigt så var det inte så mycket mer.

I DAG

Jag jobbade sen på en Sibyllagrill i ett och ett halvt år ungefär. Projektanställning på simhallen igen och slutade då jag var med om en trafikolycka i oktober 2001. Jag har en whiplashskada. Sen insåg jag att jag kommer inte att kunna gå tillbaka. Jag måste studera till något annat och går nu min femte termin på folkhögskolan, dyslexilinjen. Det känns som det går ganska bra. Jag har läst matte och svenska. Jag håller på med engelska, men det är inte lätt. Jättejobbigt är det. Det är jättesvårt. Särskilt engelska är jättesvårt. Men svenskan också. Matten, den går bra. Den har

alltid gått bra. Nu tar jag hjälp av min pappa. Om det är mattegrejer så antingen så ringer jag pappa eller mina bröder, om jag inte kan. Svenskan och engelskan det kräver så mycket. Mycket prov i engelska och sånt där. Det tar ju tid. Det är också lite så där vad det är för text och hur plottrig den är, om jag kan läsa den. Nu engelska texten, det är ju en bok som vi läser. Och det är ju samma typsnitt, så det går väl ganska bra. Alltså det ska vara öppet för att jag ska kunna läsa. Annars tappar jag raderna hela tiden, och så får jag börja om från början. Och det är jättejobbigt. Svenskan har vi inga direkt prov i utan vi lämnar ju in såna hära recensioner och sånt där. Jag gör dom helst hemma för då kan jag koncentrera mej. Jag har väldigt svårt att koncentrera mej uppe i datasalen. Det är lite pratigt, det är det. Men just det där att sitta där vid den där datorn, jag tror att det är det som stressar mej.

I morgon har vi svenskaredovisning i språkhistoria och då satt jag liksom och försökte ta ut och verkligen dra ner på allting. Man behöver inte sitta och stryka under allting. Men det är ju lättare för mej om jag kan stryka under. Alltså då behöver jag ju inte bry mej om nånting annat, sen när jag ska lära mej det. Så därför försöker jag liksom lära mej att stryka under, och inte för mycket utan bara ta det viktigaste. Sen berättar jag ju för min man då, vad det är jag har läst. Fast på engelskan gör jag tvärt om. Vi pratar om texten. Jag läser texten. Han läser texten. Och så pratar vi om vad som händer. För det fungerar jättebra. Då behöver jag inte stryka under, utan då pratar vi om det och så skriver jag ner.

Tänka kan jag väl göra. Men sen ska man sätta sej och skriva och få ner det där på papper. Det går inte. Det är en spärr som inte kommer bort. Jag blir stressad över att jag vet att jag inte kan. Jag vet att jag har svårt att skriva ner nånting, formulera och så där, och stavningen också. Men liksom allting, tycker jag. Jag tycker det är jättesvårt. Jag vet inte vad jag ska skriva när jag ska skriva. Jag pratar hellre. Så jag brukar säga, skoja och säga det att jag tror att jag ska skaffa en sån där bandspelare, jag också. Och så pratar jag in, och sen så skriva det jag har sagt.

Jag har ingen data för jag tyckte att jag hade så mycket ändå. Så jag orkade inte, utan jag behövde den tiden till att plugga. Lite kan jag ju använda det, ordbehandlingsprogram med rättstavning. Men jag använder dator så väldigt, väldigt lite. Det är mest när jag ska renskriva. Att sitta vid

en dator och skriva en text, det är jättesvårt. Jag måste skriva för hand. Och sen kan jag ju renskriva på dator. Jag måste ha en penna och fundera. Jag är inte van att sitta vid en dator så och det tilltalar inte mej. Och så hittar jag inte knapparna. Med en penna vet jag ju hur a och b, c, d sitter. Det kan man ju bara få dit. Vid datorn, då ska man hitta knapparna och så tar det tio år innan jag skrivit ett ord. När jag har en penna, så vet jag ju vad jag ska skriva. Så skriver jag ju bara. När jag renskriver rättar jag ju efter varje ord. Jag kan inte bara skriva precis som det står och sen rätta. Utan jag renskriver varje ord och så där. Men oftast redan på pappret så går jag ju igenom och frågar om det är rätt stavat och allting sånt där. Så i regel är det oftast det, redan när jag sätter mej vid datorn och renskriver. Varför jag renskriver på dator, det är för att det ska se snyggare ut och lättare för andra än att läsa mina kråkfötter.

Jag lärde mej läsa med någorlunda flyt på högstadiet. Läsa tycker jag ganska mycket om. Jag läser tidningar och allting sånt där. Jag har dagens tidning men det är sällan jag läser den. Jag hinner inte. Får jag en tidning framför mej, så läser jag den. Alltså tittar igenom den och ser om jag hittar något intressant. Jag sitter ju inte och läser tidningen från pärm till pärm. Det gör jag inte. Nu har jag börjat läsa mycket mer böcker och så, gärna deckare, men gärna också verklighetsbaserade böcker. Det tar väldigt, väldigt lång tid att läsa. Jag kan hålla på med samma bok i fyra månader. Jag har försökt att läst för mina barn. Nu börjar det bli väldigt tråkigt för nu börjar ju min som, som går i tvåan, säga: ”Men mamma, det står ju inte så där. Det står så här.” Så då sitter jag och läser mitt emot dom. Bara för att sagoböcker kan man ju oftast gissa sej till vad det ska stå. Så därför läser jag som jag pratar, inte som det står.

Vi provade talböcker här för ett tag sen, men jag behöver någonting att titta i också. Jag vill gärna ha både ock, annars flyter jag liksom bort. Då hör jag inte vad dom säger.

Blanketter som ska fyllas i, det går inte alls. Alltså ibland så står det ju så konstigt skrivet, så jag vet inte vad är det dom vill veta liksom. Så då vet jag inte riktigt vad jag ska skriva för nånting. Då får jag alltid sitta och fråga vad jag ska skriva. Jag vet inte hur många gånger man fått tillbaka papperna från försäkringskassan, att dom inte är rätt ifyllda eller nånting sånt. Min man hjälper mej.

DYSLEXI: FÖRBANNELSE ELLER MÖJLIGHET?

När jag tog körkort lärde jag mej ganska ändå bra genom att köra. Jag pluggade väldigt, väldigt lite bara för att jag inte kunde. Jag tog säkert 50 körlektioner i stället. Så jag lärde mej teorin genom att jag körde mycket. Så det vart ett dyrt körkort, fast jag kunde sen.

Till hösten ska jag gå rehabilitering och sen ska jag arbetspröva. Pröva på olika yrken och se vad jag tycker är roligt och vad jag vill arbeta med. Dekorator eller inredningsarkitekt. Det är ju det jag tycker om, att man skapar nåt tycker jag är jätteroligt. Det är det jag brinner för. Så dom skulle se om det gick att ordna nån form av praktikplats. Och så gruvar man sej ju om man ska gå på högskolan. Så är det nej, jag vill inte för jag känner att jag kommer aldrig att klara av det. Jag har en granne som går på högskolan. Och man ser ju hur mycket hon har att göra. Och jag kommer aldrig att klara det där känner man liksom. Jag är helt enkelt en praktiker. Jag vill ha någonting att göra, rent konkret så där. Och min starka sida är problemlösningar och liksom så där klurerier och saker. Det tycker jag jättemycket om.